

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4'—

pololetna . . . „ 2'—

četrtletna . . . „ 1'—

Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 45.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1913.

Leto VIII.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

ZA NAS IN ZA DRUGE.

Ljubljana, 6. oktobra 1913.

Danes je zborovalo vodstvo S. L. S. v Ljudskem Domu. V seji vodstva se je med drugim tudi govorilo o slovenskem časopisu. Ob tej priliki je izpregovoril načelnik S. L. S., kranjski deželni glavar gospod dr. Ivan Šusteršič besede, ki naj bi si jih tudi vsaki slovenski delavec in vsaka slovenska delavka globoko vtisnila v srce in naj bi vsak in vsaka tako postapala, kakor je to v priručnikih, domačih besedah povedal dr. Ivan Šusteršič. Ker nismo pisali za njim, podamo le smisel: Kakor sodim, naši ljudje preveč čitajo nasprotno časopisje, ki jih včasih s svojimi lažmi, ki so dostikrat predebele, popolnoma zbega. Po mojem mnenju naj bi noben naš somišljenik in somišljenica razen časnikarjev ne čital nasprotnega časopisja. Jaz za svojo osebo že dolgo vrsto let ne vzamem v roko nam nasprotnih listov, dasi bi morebiti kdo sodil, da bi kot načelnik stranke moral nasprotno časopisje čitati. Na Dunaju so mi natakariji včasih prinesli »Narod«, pa sem jim rekel: »Tragen sie diesen Mist weg!« Zdaj me že poznajo. Čutim, da sem veliko bolj zdrav, odkar nasprotnega časopisja ne čitam. Besede načelnika S. L. S. so se navdušeno odobraval.

Danes zvečer so pa v Ljubljani zborovale zaupnice in zaupniki ljubljanskega slovenskega krščanskega socialnega delavstva. Razpravljalo se je med drugim tudi o časopisu in se je sklenilo soglasno:

Kdor čita ali naroča liberalno in socialno demokratsko časopisje, se ne more smatrati za poštenega somišljenika slovenske krščanske socialne delavske organizacije.

V tej zadevi so se razprave udeležili poslanec Gostinčar, urednik Moškerc in pater Teodor Tavčar z Viča. Prva dva govornika sta kazala na to, kako da liberalno in rdeče časopisje objavlja največje laži, ki jim včasih verujejo še taki takozvani inteligentni ljudje, od katerih bi tega človek ne pričakoval. Ne glede na škodo, ki jo povzroča nam nasprotno časopisje tako v нравnostnem kakor v verskem oziru, je pa vsak katoličan dolžan, da uboga, kar cerkvena oblast ukaže. Ljubljanski knezoškof je pa že ponovno in zopet nedavno najodločnejše obsodil liberal-

no in socialno demokratsko časopisje. Kdor te časopise čita in kdor morebiti še vsebino teh po višji cerkveni oblasti obsojenih umazanih cunj svojim sodelavcem in sodelavkam na glas bere, naj ve, da je nepokoren svojemu škofu in da se zato naj ne smatra več za katoličana.

Slovensko krščansko socialno delavstvo je bilo in je vedno še radikalno katoliško in bo zato z vso silo skrbelo, da liberalnih in socialno demokratskih cunj naše delavstvo ne bo čitalo. Opozarjalo se je, da ni tisti, ki čita liberalno in socialno demokratsko časopisje, več katoličan, ker more dovoliti posameznim katoličanom in katoličankam čitanje liberalnih in socialno demokratskih listov le škof, če obstoji za to tehtni razlog. Pater Teodor Tavčar je nato izjavil, da je res vesel, ker se to enkrat na shodu tako jasno in odločno naglašja in pove. Pouk samo v cerkvi ne zadošča, a če se bo to večkrat na shodih povedalo, bodo tako ljudje pričeli opuščati čitanje po cerkveni oblasti prepovedanih liberalnih in socialno demokratskih cunj.

Vsi ti govori so bili z velikim navdušenjem sprejeti. Naši delavci in delavke zato zdaj dobro znajo, kaj da naj store:

Kdor čita sam ali čita drugim ljudem po cerkveni oblasti prepovedane liste, ne da bi imel za to dovoljenje od škofa, ni več katoličan, katoličanka.

To so oistre besede, a ne pomaga nič: Kdor cerkvene oblasti ne uboga, ni več katoličan.

H GODU NAŠEGA PRESVITLEGA CESARJA.

Navzlic zelo razviti agitaciji proti slavnostnemu praznovanju godu delavcem nad vse naklonjenega sivolasega cesarja Franc Jožefa I. se je vendar dne 4. oktobra ob pol 8. zjutraj zbralo na stotine zavednega našega delavstva na dvorišču tukajšnje tobačne tovarne okrog lično in z zelenjem zelo okusno okrašenega oltarja, iznad katerega se je vzdigal krasen kip Kraljice nebes in zemlje. Med udeleženci te jako pomenljive in patriotske slovesnosti smo opazili tudi cenjeno uradništvo z velesposlovanim gospodom ravnateljem na čelu. Bodi mu na tem mestu za to izrečena najpristranejša hvala delavstva. Daritev svete maše je opravil bivši rezervni častnik č. p. Mariofil Holeček, frančiškan, ki je ta dan gotovo goreče molil za svojega nekdanjega najvišjega gospoda in prosil v imenu

zbranega delavstva vsemogočnega Boga, naj bi presvitlega cesarja ohranil še mnogo let zdravega in čilega na duhu in telesu v korist in blagor ljubljene nam širne domovine. Pred in po sveti maši je zelo precizno svirala znana godba katoliškega izobraževalnega društva na Viču. Med sveto daritvijo je pa kaj ljubko-popeval ženski zbor katoliškega društva za delavke. Po končani cesarski himni se je delavstvo razšlo z veselo zavestjo, da je storilo svojo sveto dolžnost do Boga in cesarja, kateremu ravno se mora zahvaliti za vedno rastočo naklonjenost in skrb. To sicer skromno, a vendar jako pomenljivo proslavljanje tega velikega dneva se je vsem udeležencem neizbrisljivo globoko vtisnilo v srce. A obenem je ta slovesnost tudi pokazala, katero delavstvo ima še pravzaprav kaj čuta ljubezni in hvaležnosti do najvišjega dobrotnika — cesarja, ali delavstvo, ki pripada katoliško - krščanskim organizacijam, ali pa ono delavstvo, ki se kljub »svoji takoimenovani zavednosti in prostosti« da slepiti in voditi od nekaterih laži-prerokov, ki svojim pripadencem niti toliko prostosti ne privošči, da bi smeli dati duška svojemu naravnemu čutu hvaležnosti. Quosque tandem? Koliko časa še?

× × ×

Cesarjev jubilej in nekateriki. Na drugem mestu poročamo, kako lepo je praznovalo cesarjev imendan naše vrolo delavstvo. Ob tej priliki nam je res zela žal, ker se moramo popečati z nekaterimi pojavi, o katerih smo mislili, da nam ne bo potrebno nikdar pisati. Res je sicer, da je naša organizacija izposlovala od glavnega ravnateljstva dovoljenje, da se sme darovati v tobačni tvornici sveta maša za tistega vladarja, ki je nam delavcem dal splošno volilno pravico in ki je osobito nam tobačnim delavcem in delavkam podelil lepo pokojnino, da gledamo starosti brez skrbi v oči. Mi nismo čisto nič naglašali, da smo mi tisti, ki smo vse potrebno poskrbeli, da pokažemo svojo hvaležnost tistemu vladarju, ki je delavstvu storil toliko dobrega. A rdečim veleizdajalcem, ki tako radi jedo cesarski kruh, to ni bilo všeč in napeli so vse sile in moči, da bi delavstvo od svete maše, od cesarske maše odvrgli. To se jim seveda ni posrečilo, a poslužili so se takih neumnih sredstev, da bi marsikdo bil prišel v luknjo, če bi ga bil kakšen tak čul, ki je dolžan take stvari naznaniti. Res, daleč je prišla že veleizdajniška rdeča

svojat v naši tvornici, ta brezzoba sodrga rdečih zabavljačev. Ej, Kristan, kot nekdanji častnik naše slavne armade, res dobro vzgajaš svoje sodruge, ki so šli rajši šnops žrt, kakor pa k sv. maši izražati svojo hvaležnost tistemu vladarju, ki se mu ima tudi rdečkarija veliko zahvaliti. Pošteni delavci in delavke, ob tej priliki ste imeli priliko, da ste spoznali vso veleizdajniško lopovščino rdeče sodrge v naši tvornici. Ogibajte se teh ljudi, ki so sposobni takega veleizdajalskega lopovstva. Se čudnejše se nam pa zdi, da so celo nekateri c. kr. delovodje, katerih imena iz usmiljenja in na prošnjo našega dobrega delavstva zamolčimo, odvrčali delavstvo od cesarske maše. **Bili so to seveda liberalci** in se nam zato čisto nič čudno ne zdi in so to le redke izjeme, s katerimi naj, kakor zaslužijo, njih tovariši sami opravijo, ker se je nadzorno osobe splošno zadržalo tako, kakor je to edino prav in lojalno in se je, za kar mu gre vsa čast, cesarske maše udeležilo. Pazili pa bomo, da protipatriotska drevesa med našimi poštenimi ljudmi ne bodo rastle naprej, ker ljudsko zdaj prav dobro poznamo.

Svobodna misel.

Poleg liberalne in rdeče stranke in njenih društev imamo na Slovenskem še neko društvo po imenu »Svobodna misel«.

Kaj je »Svobodna misel«? »Svobodna misel je organizacija, ki ima nalogo pobijati na svetu vsako kal, vsak pojav verskega življenja, zatreti vsako korenino verske misli, ubiti vsako vero, »Svobodna Misel« je sploh organizacija brezverstva in anarhije.

»Svobodna misel« se je ustanovila v Bruslju v Belgiji leta 1880. Prireja po Evropi razne shode, snuje po posameznih državah in deželah posebne odseke in izdaja skoro v vseh jezikih časopise in liste, v katerih dela propagando in razširja brezverstvo. Vsak član »Svobodne misli« se mora zavezati, da bo živel in umrl izven vsake cerkve. Dolžnost vsakega člana je nadalje boj proti katoliški Cerkvi in sploh proti vsaki veri. Svobodomiselci se z vstopom v to društvo zavežejo, da bodo pregnali vero iz šol, vpeljali civilni zakon, odpravili versko prisego, samostane, cerkvene sprevide in uvedli sežiganje mrličev. Ravnotako smatrajo za svojo dolžnost, delati na uničenje onih držav, ki drže s katoliško Cerkvijo in jo na katerikoli način podpirajo. Taj-

Rešitev na morju.

Angleški: Brandon Flaming. — Slovenski: dr. I. K.

Barda Miranda je bila izkrcala svoj lastni tovor in je mirno ležala v Southborne Harbour. Osobe je šlo na obrežje in kapitan Taggart, lastnik in voditelj, je stal na krovu v gorkem prepirlu s svojim nečakom, ki je imel službo prvega mornarja.

»Rečem, da tega nočem imeti,« pravi jezni kapitan. »Nisem še nikoli slišal te reči. In poleg vsega ena Sam Korbetovih deklet.«

»Zakaj ne?« vpraša nečak. »Vi je pač še niste videli.«

»Tega tudi ne potrebujem,« odvrne kapitan. »Če je Sam Korbetova hči, je to dovolj zame.«

»To ni lepa igra, če vam ni všeč deklet, ker je slučajno hči tekmujočega kapitana,« pravi mornar, »in če nočete čakati, da jo prej spoznate.«

»Kakor bi šel na vešala,« odgovori stric. »Sam Korbet je poizkušal moje vzhodno brodovje pridobiti pred leti in zdaj ta misel, da mi lastni nečak pripoveduje o ženitvi z eno teh prokletih — «

»Stojte,« zakliče užaljeni mornar. »Povem ti, jaz nočem tega,« reče kapitan. »In s tem je vse povedano.«

»Dekle naj trpi za očetove krivice,« se upre mornar. »Rad bi vedel, kaj imate proti nji?«

»Kar sem rekel, sem rekel,« odgovori rezko kapitan, »in nikar ne zini več o tem.«

»Dobro, jaz se oženim z njo,« reče mornar. »Če je bil njen oče sam Belcehub, bi me to nič ne brigalo.«

»Stoj!« pravi ostro kapitan. »Ali tako? In kaj je s tvojo službo?«

»Kaj je z njo?« vpraša razgredo drugi.

»Ali misliš, da bom imel človeka, ki se je oženil s Sam Korbetovo hčerjo, za mornarja na svoji barki?« zakriči glasno kapitan.

Nečak ga nemo pogleda.

»Poglej tega, poglej, koliko si star,« nadaljuje kapitan. »Smešno je misliti na ženitev. Jaz nisem mislil na to, ko sem bil leta starejši od tebe.«

»Morebiti ne,« odvrne mornar; »vam niso mogli pomagati naši pogledi. Jaz sem imel več sreče. Na noben način je ne pustim.«

»Ne pustiš?« zakriči mornar. »Ne pustiš?«

»Ne, jaz ne,« se oglasi odločen odgovor.

»No, dobro,« odvrne kapitan ostro. »Potem razumeš, da je tisti dan, ko se oženiš s Sam Korbetovo kćerjo, dan, ko si najdeš drugo barko. In ne priča-

kuj ničesar od mene.«

Mornar je pomislil na svoje sorodstvo; jasno mu je bilo, kako je in zmanjkalo mu je sape.

»Tako bo,« pravi srditi kapitan. »Le pojdi naprej zdaj, ko veš, kako se imaš obnašati.«

Umakne se doli v velikem razburjenju, pustivši mornarja, naj se odloči. Ta se nekaj minut zatopi v svoja čuvstva, potem pa gre doli, se preobleče in kmalu zopet pride ter odide na breg.

Pozno se vrne, in kapitan je bil že v svoji postelji. Prihodnja dva dni je bilo polno dela z nakladanjem novega blaga, zato ni bilo priložnosti, da bi prišlo na vrsto njegovo razmerje do Korbetove gospice. Ob treh drugo jutro so mirno odpluli, in ko je prišel kapitan to jutro na krov, se je Miranda hitro ob ostrem vetru jela pomikati.

Pol ure kasneje prihiti droban fantič in se zaleti v mornarja, ki je šel na konec ladje, ter se zlekne po tleh skoraj pred noge kapitana.

»Kaj pa je s fantom?« zakliče kapitan Taggart. »Ali je strahove videl?«

»Ali pa se kaj napil?« odvrne mornar, ko se padli fantič pobere na noge.

»Kaj pa hočeš, da tako pridriš na krov?« vpraša resno kapitan.

»Nekdo je v vaši kabini, ki vas hoče videti,« odvrne mladenič.

»Nekdo v kabini?« zakriči burno kapitan. »Ej, fantič je nor. Kaj praviš, Tad?«

»Kaj pravim, gospod,« zatrdi fantič. »Nekdo je v kabini, ki po vas vprašuje.«

»Kdo je?« vpraša preplašeni kapitan.

»Ne vem,« pravi fant. »Vas prav posebno želi, na vsak način.«

»Kakšnega zlodja si napravil,« pravi osorno kapitan.

»Nič, gospod,« odvrne mladenič z junaškim pogumom, poizkušajoč ohraniti lice resno. »Najboljše je, da greste doli, gospod.«

Razburjeni kapitan gre doli v kabino in v svoje ogromno začudenje najde, da je v nji mlada ženska, brez ugovora čedna, ki se mu prijazno nasmeha s svojega sedeža.

»Dobro jutro,« pravi ljubeznjivo.

»Jutro,« odvrne kratko kapitan.

»Kaj bi pa radi tukaj.«

Dekle ga začudeno pogleda.

»Jaz sem popotnica,« prijazno pojasni.

»Popotnica?« ponovi kapitan brez moči; »popotnica? . . .«

»Jaz Mios Nawtan,« pravi deklica, in na glasu se ji pozna sled boječnosti. »Ali ne veste?«

Kapitan zmaje z glavo silno osupel in da je njegova nesreča še večja,

nik stalne pisarne »Svob. misli« Rafael Rem piše javno v Almanachu »Svobodne misli« leta 1908, da je naloga »Svobodne misli« uničiti »državo Habsburžanov«.

Slovenska »Svobodna misel«.

Leta 1907. se je ustanovil poseben odsek »Svobodne misli« tudi za slovenske dežele. Leta 1908, meseca septembra, je imel ta odsek v Ljubljani prvi zaupni sestanek, na katerem je neki Lotrič razvil program in namen »Svobodne misli« na Slovenskem. Lotrič je napovedal ob tej priliki boj krščanstvu. »Mi smo nasprotniki cerkve«, je dejal, mi smo nasprotniki posebno katoliške cerkve, zavrgli smo vero naših očetov, začnimo odkrit boj proti krščanstvu! Ta setanek je pozdravil gori omenjeni tajnik »Svobodne misli« Rem s posebnim pismom. Značilno je, da se je udeležilo tega sestanka zlasti še več učiteljev in učiteljic in da je sklicatelj tega sestanka, z zadovoljstvom povdarjal, da se je učiteljski stan še najbolj odzval gibanju »Svobodne misli«.

Najznačilnejše in najjasnejše pa razodeva namene in misli slovenskih svobodnih mislecev njihov list »Svobodna misel«, ki se izdaja v Pragi v slovenskem jeziku in ki ga širijo po Slovenskem.

List je začel izhajati leta 1907. in doživel dosedaj pet letnikov. Namesto šestega letnika za leto 1913. so izdali Aškerčevo čitanko »Zbrane pesmi pokojnega pesnika Aškerca«, ki se je tudi prišteval svobodnim mislecom in tudi pisal za njihov list. Iz tega lista kar puhti besno in satansko sovraštvo proti vsemu, kar nosi krščansko ime. Take podlosti, umažanosti in bogokletstva, katero je nakopičeno v tem listu, je zmožen samo človek, ki mu je držal pero v roki — sam satan. Ako bi hoteli zavračati vse laži, obrekovanja, ostopnosti in nesramnosti tega lista, bi morali porabiti cele sode črnile! Vse, kar je lepega, svetega in plemenitega rodila katoliška cerkev in njene naprave, vzame slovenski svobodni mislec v roke, opljuje od vseh strani in potem porogljivo pravi: Glejte, to je katoliška cerkev!

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Sava—Jesenice. V nedeljo popoldne se je vršil na Savi v Delavskem Domu zelo dobro obiskan shod Jugoslovanske Strokovne Zveze. Razprava se je vršila o raznih delavskih težnjah in osobito o draginji mesa. Sklenile so se resolucije na občno in državno upravo, da pripomoreta k nižjim cenam mesa. Država naj izvede sklep poslanske zbornice, da sme živinorejec klati živino in prodajati meso. Sprejela se je tudi resolucija, da se čim preje preosnuje zakon o bratovskih skladnicah in se izvede končno tudi socialno zavarovanje.

Protestni shod v Mariboru. V soboto, dne 4. oktobra zvečer se je vršil v Mariboru protestni shod katoliškomislečih mariborskih Slovencev zoper znane nečuvane napade mariborske liberalne in nemčurske poulične druhal na naše »Orle«. Shod je bil dobro obiskan. Otvoril ga je poslanec dr. Anton Korošec ter je podal besedo Orlu, bratu Fr. Žebotu, kateri je v kratkem govoru ostro bičal nesramno početje li-

beralne in ž njimi združene nemškutarsko-nemške poulične fakinaže, katera je v nedeljo, dne 28. sept. t. l. brez povoda iz same slepe strasti napadla na ulici od sv. maše mirno se vračujoče Orle. Govornik je primerjal to druhal srednjeveškim »raubriterjem«, kateri so napadali s svojih gradov in iz temnih gozdov ter ozkih sotesk mirno potujoče trgovce in druge poštene ljudi. Govornik je pozival vse poštene misleče mariborske Slovence, naj se tesno združijo v naše organizacije, da bomo nepremagljiva falanga proti nasprotnim vrstam. Napadajo nas zato, ker nečemo biti falotje, vagabundi in raubriterji, kakor so nasprotniki obeh vrst. Nemci se sklicujejo na oni protipostavni sklep mestnega sveta iz leta 1908., s katerim se Slovencem v Mariboru prepoveduje nošnja slovenskih društvenih znakov in razobešanje slovenskih trobojnic. Madjari, Culukafri, Lah, Japonci, Kitajci in oni Nemci, ki hočejo preustrojiti Avstrijo v prusko provinco, smejo nositi v Mariboru svoje znake, le mi Slovenci bi tega ne smeli! Proti temu zbor odločno protestira. Govornik je nato še utemeljeval resolucijo, v kateri se protestira proti omenjenemu sklepu, se poziva vlado, da sklep razveljavi, da se podpravi mariborska policija in da se uveljavijo Slovencem vse pravice, ki nam gredo. Ko je še državni poslanec in dež. odbornik dr. Verstovšek v ostri besedi bičal nesramno in neolikano, ali pravzaprav divjaško postopanje nemškutarskih in liberalnih falotov in je pozival »Orle« in vse mariborske in okoliške poštene misleče Slovence in Slovenke v neizprosni boj zoper nemškutarske divjake, je bila goraj omenjena resolucija z velikim navdušenjem sprejeta. Nato dobi besedo zastopnik J. S. Z. dr. Andrej Veble iz Celja, ki je govoril o naši krščanski strokovni organizaciji, o ciljih J. S. Z. ter je v lepem in navdušenem govoru razkrinkal socialne demokrate in liberalce kot največje nasprotnike slovenskega delavstva. Govornik je z živo besedo predložil številnim zborovalcem, kako krvavo potrebna je ravno J. S. Z. za naše kraje. Če rešimo delavstvo iz krempljev socialne demokracije in liberalizma, smo izvršili veliko narodno in socialno delo. Ne samo delavci, ampak tudi inteligenca mora delati z vsemi močmi, da ostane slovenski delavec zvest Bogu, narodu in svojemu stanu. V tem je naša rešitev! Nato je dr. Korošec na kratko poročal o pogajanjih za delavsko možnost dež. zbora. Čeprav bi se ista lahko že v sredini tega tedna končala, se še vendar to ni zgodilo, kajti očitno ima nemškonacionalna večina interes jih tako zavleči, da je uspešno zasedanje nemogoče. V zadnjem trenutku je prihitela tudi vlada nemško-nacionalni večini na pomoč ter izdelala kompromisne predloge, o katerih je že znanje vedela, da so za Slovence nesprejemljivi. Zato ni nobeno čudo, ako smo ravnokar iz Gradca dobili poročilo, da je nemško-nacionalna večina sprejela vladne predloge, slovenske pa a limine odklonila, ne da bi se o njih posvetovala. Finance štajerske dežele so tako derutne, da večina še sedaj ne privoščiti učiteljem izboljšanje njihov plač. V tem leži skrivnost, zakaj so se pogajanja morala razbiti. Slovenski klub bo jutri, dne 6. t. m., odgovoril na nemško-vladne predloge. S tem bodo pogajanja končana in uso-

da dež. zbora bo položena v roke vladi. — Izvajanja našega nadarjenega in vzornega voditelja so izzvala splošno odobravanje in zanimanje. — Po shodu se je vršila seja odbora štajerskega okrožja J. S. Z., katere so se udeležili vsi odborniki, tudi gg. dr. Veble iz Celja in Ivan Zupan iz Trbovelj. Storili so se važni sklepi glede bodočega dela v naši delavski organizaciji. Kolikor so ti sklepi za javnost zanimivi, jih bomo objavili v eni prihodnjih števil. — Uspeh shoda je v vsakem oziru zelo ugoden.

Južno-nemška zveza katoliških delavskih društev je štela koncem lanskega leta 1010 društev s 112.743 člani, in sicer 94.294 rednih in 18.449 izrednih članov. Novih društev so ustanovili 32 s 4493 člani. A tudi letos je »Zveza« izredno napredovala in je štela 30. junija 1913 1041 društev s 114.422 člani. Zvezino glasilo »Der Arbeiter« ima 85.000 naročnikov.

Tretji delavski kongres nemških delavcev pripravljajo v Nemčiji, ker se mora socialna postavodaja izpopolnjevati.

Nazadovanje socialne demokracije v Nemčiji. Socialno demokratska stranka je letos v Berlinu in v Brandenburgu za 6000 oseb padla.

Za prosto sobotno popoldne v tekstilni industriji.

Zveza krščanskih tekstilnih delavcev v Avstriji uvaja akcijo za uvedbo prostega sobotnega popoldneva v tekstilni industriji. Državnemu zboru se predloži peticija, v kateri se prosi, da skleni zbornica postavu, da naj se ob 1. uri popoldne v sobotah delo konča. Upa se, da podpiše peticijo 20.000 predilničarjev. Prosto sobotno popoldne je na Angleškem postavno uvedeno. V Avstriji že 200 predilnic s 40.000 delavci ob sobotnih popoldnevih ne dela. Nad polovico vsega delavstva v Avstriji je žensk: 85 odstotkov. Delavke, med katerimi je samoobsebi umevno veliko gospodinj, morejo prosto nedeljo šele res imeti, če se delo ob sobotah popoldne prepove. Skrb za zdravje, za pravost, verski čut in rodbinski zmisel zahteva, da se tekstilnemu delavstvu prosto sobotno popoldne postavno določi. Prosto sobotno popoldne je, kakor znano, tudi tobačna režija po tobačnih tvornicah uvedla. S to uvedbo je delavstvo zelo zadovoljno. Čisto pravično je torej, da se postavno določi dela prosto sobotno popoldne.

MEDNARODNA KONFERENCA ZA DELAVSKO VARSTVO.

V Bernu je zborovala od 15. do 20. 24. septembra mednarodna konferenca za delavsko varstvo. Sklepe so podpisali zastopniki Avstro-Ogrske, Nemčije, Belgije, Španije, Francije, Velike Britanije, Italije, Norveške, Nizozemske, Portugalske, Švedske in Švice. Sklepi so ti-le: Prepove naj se nočno delo tistim mladostnim delavcem, ki še niso 16 let dopolnili. Delovna doba žensk in mladih ljudi do 16. leta v industriji nez našaj na dan nad 10 ur. Nadure v celem letu ne smejo presegati 140 ur.

KAKO SPOŠTUJEJO VERSKO MIŠLJENJE ANGLEŠKA STROKOVNA DRUŠTVA.

V Manchestru so letos zborovala staročastitljiva mogočna angleška strokovna društva. Nemški rdečkarji, ki so tudi na tem shodu kibicirali, so bili presenečeni, ko so zagledali na sporedu kongresa točko za nedeljo dne 31. avgusta: Ob 10. uri 30 minut pridiga za udeležence kongresa, ki jo bo imel v katedrali škof iz Lincolna; ob 11. uri slovesna sv. maša v katedrali; ob 6. uri 30 minut večerna svečanost in rožnvenška procesija v katedrali. Nadalje so tudi protestantom naznanjali oficialni sporedi cerkvenih opravil. To kaže, kako cenijo cerkvene oblasti strokovna društva in kako vodstva strokovnih društev skrb, da morejo kongresisti zadostiti dolžnosti nasproti svoji veri. A stara angleška strokovna društva tudi sicer pospešujejo cerkveno mišljenje svojih članov. Le nekaj se opaža, namreč, da so versko misleči sloji prepuščili na vodilna mesta nekaj rdečkarjev, a to nevarnost so še pravočasno spoznali. Na zadnjem katoliškem shodu v Plymouthu so o tem člani strokovnih društev posebej razpravljali, kako naj se odstranijo iz strokovnega gibanja cerkvenemu mišljenju nasprotni kričarji.

Skrb za izseljence.

O tem se zdaj zadnje čase tudi na Slovenskem precej piše. Celo liberalni in socialno-demokratski listi, ki se zdaj niso dosti pečali z izseljevalnim vprašanjem z ozirom na svoje pristaše agente, se zdaj vsaj nekoliko s tem

vprašanjem pečajo. Kdor pričakuje, da liberalci in rdečkarji resnico pišejo, ta se seveda moti. Zato tudi listi barabske, vlačugarske, poulične šipe pobija-joče liberalne in nje vredne vrstnice rdeče stranke ne povejo, da se razven nas »črnih«, »nazadnjaških« in ne vemo kaj še vse, »klerikalcev« se nihče za izseljence zanimal ni in tudi razen nas ne liberalci ne socialni demokratje zanje ničesar ne store, razen da jih po svojih pristaših - agentih izkoriščajo. Edino Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev se je dozdej za izseljence ne le zanimala, marveč tudi, kolikor je mogla, skrbela in še skrbi zanje.

Rafaelova družba ima poleg glavnega društva na Dunaju (predsednik grof Harrach, podpredsednik dr. Krek in kanonik dr. Stojan) slovensko podružnico v Ljubljani (predsednik dr. Pegan), rusinsko v Ljubljani, slovensko in furlansko v Gorici, češko v Pragi, nemško na Tirolskem in poljski škofijski odbor v Krakovu. Posebno postaja ima družba v Trstu, nadalje v Oderbergu in v Tišinu. Pod varstvom sv. Rafaela je potovalo lani čez morje 134 tisoč 900 izseljencev.

Zdaj dela družba na to, da se v Trstu nastavi duhovnik, ki se bo pečal edinole s pastirovanjem izseljencev.

Tako skrbimo mi za izseljence, liberalna svojat in rdeča sodrga pa za izseljence čisto nič ne stori, kvečjemu še včasih opljuje s svojim žolčem Rafaelovce, ki nesebično in požrtvovalno delujejo za blagor izseljencev.

Zavarovanje proti nezgodam v raznih državah.

(Nadaljevanje.)

Na F i n s k e m obstoji prisilno zavarovanje na podlagi zakona z dne 5. decembra 1895, za obrtne delavce 600 mark letnega zaslužka. Nezgodno zavarovanje za mornarje se je na Finskem ustanovilo z zakonom od 23. januarja 1902. Način zavarovanja je kakor v Italiji in drugih že navedenih državah. Zavarovanih obojrov je bilo v letu 1909 3290 z 98.200 delavci ter 2500 mornarjev. Prispevki se plačujejo kot v Italiji. V navedenem letu so znašali prispevki 921.000 mark ali 1:24 odstotka plač, oziroma za osebo 9:2 m. Odškodnin se je izplačalo 142.600 mark. Odškodnin se je izplačalo 142.600 mark za 2533 poškodovanih; dalje 2823 osebnih rent (2540 invalidov in 737 po umrlih zaostalih) z 246.7000 M. Zavarovalnina se daje: a) Za bolne vsled poškodb, dnevna do 60% plače ali pa prosta oskrba v zavodih in renta za svoje do 40%. To pa od 7. dneva dalje. b) Za invalide je določena renta do 60% letne plače. c) Renta za zaostale po umrlih znaša do 40%. Ako kdo nezgodo povzroči namenoma ali isto zakrivi, ne dobi nikake odškodnine.

Španija ima prostovoljno nezgodno zavarovanje na podlagi zakona z dne 30. januarja 1900., za obrtne delavce, kmetijske obrate z motorji in za trgovske pomočnike. Zavarovanje se vrši po volji podjetnikov pri vzajemnih ali pa privatnih (zasebnih) družbah. (V letu 1900. je bilo 10 vzajemnih zavarovalnic in 10 akcijskih družb). V letu 1910 je bilo 36.528 nezgod z 1:2 milijona mark odškodnine. Prispevki kakor v Italiji. Podpore: a) Za bolnike vsled nezgod dnevna do 50% plače. b) Za invalide odpravnina do višine dvakratne letne plače. c) Odpravnina za po smrti ostale, kakor pri b). d) Zdravnik in pogrebščina (do 80 mark). V slučaju, da se pripeti nezgoda namenoma (ali po višji sili?), ni nobene odškodnine. Za nezgode brez varstva proti nezgodam so višje odškodnine. Prepire razsoja redna sodnija. (Prikrasane razprave in za delavce brezplačno).

Nizozemska ima prisilno zavarovanje za delavce in obratne uradnike v obrtnih podjetjih do 7 M dnevne plače. Zavarovanje se vrši potom državnega zavoda; dopustno je zavarovanje tudi pri privatnih zavarovalnicah. Plačevanje premij je urejeno kakor na Norveškem. V letu 1909. je bilo pri državnem zavodu vplačanih za 71.910 obratov 5:4 milj. mark. Podpore: a) Bolniki vsled poškodb dobe prosto zdravljenje in dnevno 70% plače. b) Za invalide je določena renta do 70% od 7. tedna naprej. c) Zaostali po umrlih dobe rento do 60% in mrtvaščino (30kratna dnevna plača). Pri namenu poškodb nobene, pri pijanosti polovico odškodnine. Za 60.747 ranjenih in 222 ubitih se je plačalo 5:1 milj. mark.

L u k s e n b u r g z 260.000 prebivalci ima prisilno in prostovoljno nezgodno zavarovanje. Prisilno zavarovanje se razteza na delavce in obratne uradnike do 3000 mark plače, v obrti in v kmetijstvu. V zmislu pravil se morejo zavarovati obratni uradniki tudi od

pokuka še mornar skozi vrata v kabinu, nesposoben ukrotiti svojo nebrzdavnost.

»Halo!« zakliče. »Halo!«
»Poglej, Jak,« začne kapitan, »ta mlada gospa ...«

Izraz mornarjevega obraza mu vzame nanaglomano besedo.

»Tega, stric, bi od vas ne bil verjel,« pravi njegov nečak z očitajočim glasom. »V vaši starosti, in vi oženjen mož ...«

Dekle ga skrbno ogleduje; kapitan pa zardi kot škrlat od sramu.

Mornar gleda, kakor bi hotel posvarovati v imenu kreposti.

»Tukaj nimam jaz na noben način nič povedovati,« nadaljuje dostojanstveno, »razen da ne mislim, da bi bilo to kaj čednega.«

»Kaj mislite?« vpraša urno Miss Newton.

»Kako se drzneš reči kaj tacega, Jak?« zagodrnja kapitan. »Ona pravi, da je popotnica in kako za ves svet je prišla sem gori, ne vem.«

»Dobro, jaz tudi ne,« odgovori mornar. In kar je več, jaz si umijem roki glede na to celo reč. »Jaz nisem takega vajen.«

»Nikar ne nori, Jak« poprosi kapitan. »Jaz je prej nisem še nikoli videl. Tukaj mora biti neka zmot. Saj ti povem, da pravi, da je popotnica.«

»To tudi sem,« izjavi Miss Newton hladno. »Moj oče je uredil to pot s svojim starim prijateljem, kapitanom Spriggs z Mirambe.«

»Tu imaš, Jak,« pravi zbadljivo kapitan. »Čudna reč.«

»Meni se tudi taka zdi,« pripusti mornar.

»Vprašanje je,« nadaljuje kapitan, »kaj z njo zdaj, ko je tukaj?«

»Menda ne mislite reči, da so me spravili na napačno ladjo?« povpraša deklica v strahu.

»To je ravno, kar se je zgodilo,« odvrne kapitan. »Ta barka se imenuje Mirande in jaz sem kapitan Taggart. Spraviti so vas morali nanjo sinoči, ko smo bili vsi na suhem.«

»Tako je,« reče Miss Newton razdraženo. »Oče mi je rekel, da so vas skoraj gotovo kam proč klicali in zato sem čakala v kabini, dokler ni kdo prišel. On ni utegnil sam čakati.«

»Vidim,« pomišlja kapitan. »To je res hudo; ali ni?«

»Neznosno je,« pravi dekle z veliko nejevoljo. »Kaj naj storim? Zelo važno je, da pridem v Wastchurch čim najhitreje.«

»Kako, mi gremo sami v Wastchurch,« zakliče kapitan brez pomišleka.

3000—3600 mark letne plače. Prosto-voljno zavarovanje pa obstoji za male podjetnike, in sicer zavarovanju ne-podvržene osebe. Zavarovanje se vrši pri »Deželni zadrugi«, ki je ustanovljena na podlagi vzajemnosti samo-upravo. Knjigovodstvo je ločeno med obrtjo in kmetijstvom. V letu 1910 je bilo zavarovanih 2563 obratov z 36.701 zavarovancem. Prispevke plačujejo podjetniki. Zavarovalnina je ista kot v Nemčiji. V označenem letu se je plačalo 526 poškodovancem, 203 vdovam, 417 otrokom in 62 staršem 317.418 M. rent. Razsodišče kakor v Nemčiji brezplačno po združenem predstojništvu; razsodišču, pri katerem so enako zastopani zavarovanci in delodajalci, in višje sodišče pri sporni višini 1200 M.

Švica ima prisilno zavarovanje za obrtne delavce in nastavlence in prostovoljno za vse v Švici bivajoče prisiljenemu zavarovanju nepodvržene osebe na 14 let stare. V svrhu zavarovanja obstoji vzajemna nezgodna zavarovalnica, katere činitelji so: upravni svet, ravnateljstvo in agencije. Zavarovancev je bilo v letu 1910 približno 700.000. Prispevki se porazdele tako-le: Premije za obratne nezgode nosijo podjetniki v zmislu delavske plače in nezgodne nevarnosti. Premije za nezgode, ki se niso pripetile v obratu pa nosijo tričetrtinsko zavarovanci, enočetrtinsko država. Državni (vezni) prispevek za vsako prostovoljno zavarovano osebo do 2400 mark letnega zaslužka eno osminko premije. Država plačuje tudi polovico upravnih stroškov ter je založila 4 milijone mark obratne glav-nice in 4 milijone mark za rezervni za-klad. Podpore so: a) Bolniška oskrba od časa nezgode, bolniščina v znesku 80% plače od 3. dne, ko se je pripetila nezgoda. b) Nezgodna renta do 70 % letnega zaslužka pri nezmožnih za de-lo po končanem zdravljenju namesto pod a) določeno podporo. c) Mrtvašči-na do 32 mark in renta za ostale do 60% letne plače. Odškodujejo se obrat-ne nezgode (vštevši gotove poklicne bolezni) in neobratne nezgode, v kolikor se iste niso pripetile namenoma ali pa vsled velike nepaznosti poško-dovanca li zaostalih. Prepire razsoja redno sodišče v kratkih razpravah in zavarovalno sodišče.

Srbija. V Srbiji obstoji iz l. 1910. prisilno zaavrovanje za delavce v obrti in trgovini. Prostovoljno zavarovanje pa za zavarovanju nepodvržene osebe do zneska 1600 mark letnega zaslužka. Zavarovanje se zvišuje po zvezi krajev-nih delavskih nezgodnih zavarovalnic, ki sloni na vzajemnosti in samoupravi. Poleg tega pa so še bratovske sklad-nice in penzijski fondi državnih in pri-vatnih podjetij. Premije plačujejo pod-jetniki, država pa daje prispevek. Pod-pore: a) Prosto zdravljenje (tudi v za-vodih) ter časne ali stalne denarne podpore do 100% plače. b) Pogrebščina in rente za ostale svojce. Prepire raz-sojajo brezplačno krajevne zadruge,

deželna zveza in minister za narodno gospodarstvo.

Grčija ima prisilno zavarovanje za delavce in nastavlence v rudnikih, kamenolomih, fužinah in v tem podobnih obratih. Dalje ima tudi prisilno za-varovanje za grške mornarje. Zavaro-vanje se vrši po knapovskih blagajnah ter bratovskih skladnicah rudarskih in plavžarskih obratov. Prispevke (premi-je) plačujejo zavarovanju podvržena podjetja z 1% čistega dobička. Za mor-narje obstoji mornariška invalidna bla-gajna, v katero plačujejo prispevke podjetniki in država. Podpore: a) Pro-sto zdravljenje za tri mesece in nezgod-na renta do 50% plače. b) Mrtvaščina 48 mark plača podjetnik. c) Rente za ostale do 75% nezgodne rente. Podpore dajejo prve tri mesece podjetniki, po-zneje polovico podjetniki, polovico pa knapovska blagajna. Za mornarje ob-stoji renta za nezgode in zaostale po ubitih ali po mrtvih vsled nezgod. Pre-pire razsoja brezplačno apelacijsko so-dišče.

V Rumuniji obstoji iz leta 1912 prisilno zavarovanje obrtnih delavcev ter delavcev pri kmetijstvu in morna-rištvu. (Dovoljeno je tudi razširjenje). Zavarovanje oskrbuje splošna poklicna zadruga in posebni činitelji za državna podjetja. Zavarovancev je približno 180.000. Po letnih izdatkih plačujejo pokritje podjetniki. V državnih podjet-jih po razmerju plač in nevarnosti. Podpore: Prosto zdravljenje in nezgod-na renta do 66 $\frac{2}{3}$ % povprečne plače. Mrtvaščina 80 mark in renta za ostale do 60% povprečne plače. Odškodujejo se vse nezgode razen povzročenih nam-enoma. Prepire razsoja brezplačno osrednji urad, poklicna komisija.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Gostinčar, dr. poslanec. — Tisk Katoliške tiskarne.

IZJAVA.

Jaz svoje žalitve zoper Matijo Vid-marja prekličem.

Ivan Orehek.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

"ZENIT"

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material
Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavrtnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejšo blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 13.

KUČ

Zdravniško priporočeno **kritvoreče vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 450.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, mar-sale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Zagrebski
Franck

..... kot tovarniško znamko
priporočujemo kot priznana **najboljši** pridatek za kavo!

Splošno pravilo je, da naj čas, odmenjen za odmor med delovno dobo, ne znaša manj nego poldrugo uro, in da naj, kolikor je to po lastnosti dotičnega obrta mogoče, odpade ena ura počitka na opoldne. Ostale pol ure, odločene za počitek, naj se porazdeli za odmor deloma dopoldne, deloma popoldne. Ta zadnji slučaj pa velja samo za obrte, v katerih se bodisi predpoldnem, bodisi popoldne dela več nego pet ur. Kajti ako traja delo dopoldne (oziroma popoldne) manj kakor pet ur, sme počitek za to delovno dobo odpasti. — Podobno pravilo velja tudi za ponočno delo, le da je tukaj polnočni čas tista meja, od katere nazaj, oziroma naprej se meri delovni čas.

Ker bi bilo za marsikatero obrte škodljivo, ako bi se delo prekinilo ali predolgo ustavilo, zato sme trgovinski minister spora-zumno z ministrom za notranje stvari in po zaslišanju trgovinskih in obrtnih zbornic imenovati one obrte, v katerih se smejo omenjeni prestanki v delovrški preložit na drug čas med delom, ki je pri-meren v to po lastnostih dotičnega obrta (§ 74 a, odstavek 3.). — Dotične določbe so obsežene za vsak obrt posebej, kateremu se do-voli taka izjema, v min. naredbi z dne 27. maja 1885, dr. zak. št. 22. Največ se nanašajo na veleobrtništvo in tovarne; izmed malih obrt-nikov daje ta naredba pekarjem in sladopekom, trgovcem, prevoz-nikom, gostilničarjem in brivcem pravico, da smejo svojim usluž-bencem počitek med delom primerno preložiti na kak drug čas.

Ti predpisi o prestankih med delom zadevajo samo obrtne po-možne delavce, gospodar jih osebno lahko spolnjuje ali pa ne.

Oni obrtniki, ki ne dajo svojim delavcem poprej označenega počitka, se lahko kaznujejo po § 133. obrt. r., črka a) in d), z globo 20—800 K.

POČITEK OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH.

§ 75. Predpisi tega paragrafa so bili razveljavljeni vsled zakona z dne 16. januarja 1895, dr. zak. št. 21 ter vsled zakona z dne 18. ju-lija 1905, dr. zak. št. 125. — Na njegovo mesto so stopili predpisi naslednjih členov.

Člen I.

Ob nedeljah mora počivati vse obrtno delo.

Določba tega člena je nekako splošno pravilo, od katerega pa dopušča zakon več izjem, kakor kažejo naslednji predpisi, zlasti členi III., VI. in IX.

Zakon o nedeljskem počitku velja le za obrtno delo. Zato se ne nanaša za dela, ki se po členu V. razglasnega patenta k obrt-nemu redu ne štejejo med obrtna opravila. — Tudi ne veljajo pred-

§ 39. Vrtilne ploče in premikalni odri se morejo dati v svoji pravilni legi s pripravnimi napravami zatrditi.

§ 40. Prenosne drče je treba sestaviti zadosti močno in tako kakor druge za prevažanje dobljenega materiala določene strmine napraviti tako, da se material ne more kotaliti čez nje in da se za-brani, da material ne pade ali ne skoči iz njih.

§ 41. Uporabljati viseče odre je dopustno le izjemoma v kamno-lomih, in sicer če je hribina zanesljiva in trdna in če so varno sestav-ljeni in pritrjeni.

Najvišje število delavcev, ki se pripuste na viseči oder in pri-pustno najmanjšo debelost nosilnih vrvi je narediti razvidno trajno in razločno čitno na visečih odrih.

Vsaka vinta mora biti opremljena z zaporno kljuko in zavoro, vsako zobato gonilo pa pokrito z obrabnimi kapicami.

Vsak viseči oder je s primernimi napravami zavarovati, da se ne maje.

§ 42. Žrjave in vintje je opremiti z zaporno kljuko in tračno zavoro ali drugimi zanesljivo delujočimi zavornimi pripravami. Ako naj se spušča breme s svojo lastno težo, se mora pri dvojnih tečajih namestiti samopadna kljuka, ki zabrani, da se brzi tečaj ne sproži sam.

Premični žrjavi, na katerih so voditelji žrjavov, naj dobe za-dostno varne in zagrajene odre ali galerije, da ne padejo z njih ljudje in material. Vsa dostopna zobata kolesja je treba zakriti.

Na vsakem žrjavu je narediti razločno razvidno njegovo nosil-nost v kilogramih.

Vse rabljene sestavine teh dvigal je treba najmanj enkrat na leto preskusiti glede njihove nosilnosti in varnega delovanja; pri tem je uporabljati za žrjave do vseh 25 bečev koristnega bremena za 25 odstotkov zvišano poskusno obremenitev. za žrjave z večjo nosilnostjo pa znašaj poskusno breme za 10 odstotkov več nego koristno breme. O izvršenih poskusih je treba pisati zabeležke.

§ 43. Avtomatske strmine je urediti s pripravnimi napravami, nastavnimi vozovi, zaporami avtomatskih strmin, dvojnimi vrvmi, lovnicami i. e. tako, da osebe, ki so na vznožju, ne morejo priti v nevarnost po vozovih, ki tečejo navzdol. Zavora priprava bodi taka, da je zavora, kadar počiva, zaprta in da se odpre le, kadar se sproži voznja (popustna zavora).

§ 44. Lesene lestve naj bodo narejene iz zdravega materiala, ki je zmožen nositi; kline je treba nepremično vdelati v lestvenice; z žreblji pribite deske ali latve niso pripustne za kline.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladin in Moči! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/2 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-Zdravje! Josefstädterstrasse št. 25, Radekyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo boljše, slabše. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Potniki v Ameriko
Najbolje deluje, po ceni in
najbolje potujejo naj se obrnejo
na **Simona Kmetelka**
v Ljubljani Kolobovarske ulice 28.
Najbolje deluje, po ceni in
najbolje potujejo naj se obrnejo
na **Simona Kmetelka**

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.

Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.

Največji optični zavod.

Prvi specialista za
očala in
ščitnike,
narejene
s troglo-
no opti-
čno po-
naročilo
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njsko pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. — Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedn. pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posiljalni prašek, proti oginjavanju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatila 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Tropček sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepljeno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3/50 in K 2 — v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

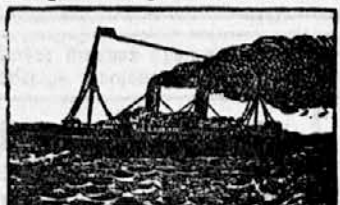
lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in liste za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo **ED. ŠMARD**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetške posojilnice“.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avguſt Dreſe, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
**štedilna ognjišča
in peči**

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

= za rodbino in obrt. =

Najboljša, najsigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ %

brez kakšnega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih **100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto**. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez **22 milijonov
kron**. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

— 158 —

Lestve, ki se uporabljajo, je postaviti tako, da so klini dosti
daleč od sten.

§ 45. Ako delajo delavci na robu strmega brega ali na strmih
pobočjih, morajo biti z vrvmi privezani ali imeti vsaj varnostno vrv
na razpolaganje v okrožju, kamor lahko sežejo. Pričrtilne vrvi je
treba zanesljivo zasidrati.

§ 46. Delavce, za katere je zaradi njihovega opravila dana
možnost, da bi bile škindre nevarne njihovim očem, je opremiti z
obrambnimi očali ali obrambnimi zasloni. V obrambo ostalih delav-
cev je, ako treba, namestiti obrambne stene ali obrambne mreže.

§ 47. Pri vsakem obratu, v katerem ima opravila pet ali več
delavcev, mora biti stanišče, v katerem bodi vsaj eno ležišče in ena
umivalna priprava. Ako se vrši obrat tudi v zimskih mesecih, je
treba to stanišče urediti tako, da se da kuriti.

§ 48. V vsakem obratu mora biti pri rokah za prvo pomoč
potrebni material (obvezila, pomočki za ustavljanje krvi, okrepila,
razkužila itd. in prevozila); nadzorni organi in del delavcev mora
znati z njimi ravnati.

§ 49. V vsakem obratu se mora poskrbeti za to, da je pri roki
pitna voda in voda za umivanje.

§ 50. V vsakem obratu je napraviti oziraje se na število delav-
cev primerna stranišča.

§ 51. Ako je huda megla, se mora prenehati s trebljenjem ali
z dobivanjem.

§ 52. O osebah, o katerih je znano, da imajo padavico, krče,
občasne omedlevice, omotico, naglušnost ali druge telesne slabosti
ali hibe v taki meri, da bi bile pri delih v dobivališčih izpostavljene
nenavadni nevarnosti, se ne smejo porabljati za dela te vrste. Pi-
jance je sploh zavračati od dela. Noseče ženske blizu poroda se ne
smejo porabljati.

§ 53. Ako se prigode v obratu neizgode, je takoj skrbeti za
zdravniško pomoč.

§ 54. Imetnik obrata ali oseba, ki jo postavi za to, mora vsak
dan obhoditi delavišča vselej, preden se začne delo ter razen tega
po južnem vremenu in deževju in kadar je začelo zmrzovati ter po
večjem razstreljevanju, končno preden se zopet začne obratovanje
po daljšem prestanku, ako treba ponovno; ako preti nevarnost, da
se svet udre, je treba takoj ukreniti vse potrebno, da se to zabrani,
in eventualno je na nevarnih mestih obrat ustaviti.

— 159 —

Sklepna določila.

§ 55. Na več pripravnih in lahko dostopnih mestih obrata je
trajno nabiti kratek izpisek, ki obsega najvažnejša določila tega
ukaza ter v § 22. omenjenega ukaza. Ta izpisek obsega zlasti dolo-
čila §§ 6., 14., 19., 29., 30., 36., 37., 45., 51. in 53. tega ukaza ter §§ 54.,
55., 58., 59., 64., 65., 66., 68., 108., 109., 110., 111., 112., 113. in 115. mini-
strstvenega ukaza z dne 2. julija 1877. leta (drž. zak. št. 68) v bese-
dilu ministrstvenega ukaza z dne 22. septembra 1883. leta (drž. zak.
št. 156), § 7. ministrstvenega ukaza z dne 19. maja 1899. leta (drž.
zak. št. 95) ter § 3. ministrstvenega ukaza z dne 19. maja 1899. leta
(drž. zak. št. 6). Vsakega delavca je treba, ko vstopi v delo, posebej
opozoriti na ta lepak.

§ 56. Določila tega ukaza se uporabljajo tako na že obstoječe
kakor tudi na take lome nad zemljo v § 1. tega ukaza oznamene
vrste, ki se šele ustanove (na novo ustanove ali izpremembe) tako, da
je tiste ukrepe tega ukaza, ki zahtevajo izpremembo naprave že
pravnomočno pridobljenih obratov, uporabljati le toliko, kolikor jim
ne nasprotujejo morda s privolitvijo pridobljene pravice.

§ 57. Prestopki tega zakona se kaznujejo, ako ne spadajo pod
določila občin kazenskih zakonov ali pod določila obrtnega reda,
p ministrstvenega ukazu z dne 30. septembra 1857. leta (drž. zak.
št. 98) z durnimi kaznimi od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur
do 14 dni.

§ 74 a.

Delovni odmori.

Med delovnimi urami je delavcem dati za počitek primerne
odmore (prenehljaje), ki morajo znašati ne manj kot poldrugo uro,
od česar naj potem, kakoršno je obratovanje, kolikor se da, ena ura
spada na poldanski čas. Če delovni čas pred poldnem ali po polnevu
znaša pet ur ali manj, more se odmor za počitek za dotični delovni
čas opustiti, izvzemši za poldne določeno uro.

Pri ponočnem delu (§ 95.) naj se ti predpisi zmisloma uporab-
ljajo.

Trgovinski minister se v sporazumu z ministrom za notranje
stvari poslušašvi trgovinske in obrtne zbornice pooblašča, po tem
kakoršna je resnična potreba, posameznim kategorijam obrtov, zla-
sti tistim, pri katerih se ne da prekiniti obrat, dovoliti primerno
skrajšanje delovnih odmorov.

Obrtnik je dolžan pustiti svojim delavcem določeno množino
časa, da prestanejo z delom in se odpočijejo.